

compromesa amb la restitució de la dignitat

→ Amb una estupenda memòria, al llarg de quasi 90 anys, Joan Triadú (1921) ha acumulat moltes vivències. Una part ja les havia exposades en un llibre anterior ('Dies de memòria 1938-1940. Diari d'un mestre adolescent') també publicat per Proa, com aquest. Però si aquell era un diari ajustat a un paral·lel d'anys molt concrets, 'Memòries d'un segle d'or' és, en canvi, el botó memorialístic que tanca tota una vida de compromís amb la recuperació de la llengua i la literatura catalanes, en els moments més difícils de la dictadura. És una obra plena de particularitats en què es desvetllen moltíssims detalls d'aquest crític J.P.

Els valencians de 1930 observats per un detallista antropòleg alemany

→ Hereu de l'importantíssim corrent de romanistes catalanòfils alemanys de les primeres dècades del s. XX (Leo Spitzer, Paul Heberland, Wilhelm Meyer-Libbe), al 1933 Max Thede publicà la tesi doctoral que un any abans havia llegit a Hamburg ('Die Albufera von Valencia'), basada en l'anàlisi dels materials lingüístics i etnogràfics que havia recollit a la tardor de 1930. En aquest llibre, Thede no només descriu les particularitats del valencià oral d'aquesta zona. Féu també un estudi etnològic excepcional sobre 'l'Albufera' (la casa, l'arros, la pesca) que no s'havia publicat entre nosaltres fins ara, en aquesta edició de la Universitat de València. J.P.

de aquell diputado sin complejos al que llamaban "cigarra"

→ Nocturno y alevoso --memorable-- aquel "¡A la mierda!" que este exdiputado pronunció desde el limbo del ninguneado grupo parlamentario llamado "mixto". En estas memorias quien quiera podrá encontrar la razón de unos sonrojantes versos de Víctor Jara, que resonaron en el hemiciclo del Congreso cuando aquellas armas de destrucción masiva que aún siguen sin aparecer. Se trata de los recuerdos tan políticamente incorrectos como entrañables de quien se define como un animal tímidamente triste, alguien que dejó el Congreso más triste aún, harto de mayorías absolutas, travases sospechosos... J.M.S.R.

Cuando, al final, lo peor es encontrarse entre los criminales y los policías

→ Leonardo Sciascia es el ejemplo perfecto del escritor comprometido, a conciencia y con conciencia, frente a una realidad desordenada de la que se sospecha, que se analiza y denuncia para reconstruirla desde una moral tan determinada como radical. Un intelectual de esos que no abundan, por desgracia, de esos que hoy en día son fildados de "políticos" e "intervencionistas". Fue un hombre libre en un país que --me temo-- tampoco hoy lo es. Novela ambientada en Sicilia sobre los riesgos de quien se obstina en buscar la verdad a toda costa, de ese tipo de héroes para quienes el desencanto final puede fácilmente no ser el peor de los finales. J.M.S.R.